

Valikõppeaine „Usundiõpetus“

1. Üldalused

1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli usundiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teab suuremate usundite geograafilist levikut ning kujunemise peamisi ajaloolisi tegureid maailmas ja Eestis;
- 2) kirjeldab suuremate maailmausundite põhijooni;
- 3) nimetab olulisemaid lugusid ja tähtsamaid tegelasi käsitletud usunditest ning nende alustekstidest;
- 4) arutleb erinevate maailmavaadete mõju üle inimese ja ühiskonna elus nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes, tuues näiteid minevikust ja nüüdisajast;
- 5) analüüsib kultuuri ja religiooni seoseid ning toob näiteid seoste kohta;
- 6) võrdleb käsitletud religioossete ja mittereligioossete maailmavaadete eetiliste valikute printsiipide eripärasid;
- 7) otsib teavet usundite ja maailmavaadete kohta, hindab infoallikate (sh meedia ja digikeskkonna) asjakohasust ja usaldusväärsust;
- 8) kasutab digivahendeid ja -keskkondi eesmärgipäraselt ning järgib seal samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus;
- 9) toob näiteid usuvabaduse põhimõtete toimimise, piiride ja nende rikkumise kohta ühiskonnas;
- 10) on teadlik oma väärtustest ning analüüsib väärtuste ja moraalinormide rolli enda, teiste inimeste ja ühiskonna toimimises; sõnastab ja analüüsib enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud usundite valguses, tuues esile sarnasusi ja erinevusi;
- 11) suhtleb lugupidavalt erinevate maailmavaatelistega inimestega; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise.

1.2. Õppeaine kirjeldus

Usundiõpetus on usu- ja mõttevabaduse põhimõtetest lähtuv õppeaine, kus õpilane õpib:

- 1) tundma erinevaid usundeid ja maailmavaatelisi liikumisi;
- 2) märkama religiooni väljendumist kultuuris ning inimese ja ühiskonna elus;
- 3) arutlema eksistentsiaalsete küsimuste ja väärtuste üle.

Usundiõpetus lähtub ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis sõnastatud usu- ja mõttevabaduse tunnistamise põhimõttest. Religioonialane haritus on usuvabaduse tagamise eeltingimusi ühiskonnas. Usundiõpetuses õpivad õpilased neid oskusi, mis on vajalikud elamiseks pluralistlikus ühiskonnas ning maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate usundite ja maailmavaadete esindajatega. Seetõttu pannakse usundiõpetuses rõhku selliste oskuste ja hoiakute kujunemisele, millel põhineb üksteisemõistmine, respekt, avatus ning valmisolek dialoogiks ja koostööks.

Religioonialane haritus aitab mõista maailma kultuuripärandit, sest religioon on olnud ja on kõigis ühiskondades inimeste elu ning kultuuri üks kujundajaid; inspiratsiooniallikas kirjandusele, kunstile ja muusikale. Usundite ja maailmavaadete tundmaõppimine peab olema tasakaalustatud ja lähtuma teaduslikust käsitlusest. Usundiõpetuse tundides õpitakse tundma religiooni mitmekesisist pärandit ning tänapäeva nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes.

Läbi aegade on inimesed püüdnud religioossete ja sekulaarsete maailmavaadete abil mõtestada inimeseks olemise ja elu mõttega seotud küsimusi, olles avatud loovuse, tõe, headuse ja ilu ideedele, kuid usundid ja maailmavaated on tekitanud ka vastasseise ja pingeid. Seetõttu aitab usundite ja maailmavaadete tundmine tõlgendamiste, samastumiste, võrdluste ja vastanduste kaudu õppijatel mõelda elu suurte küsimuste üle. Õpilased omandavad teadlikult ja kriitiliselt teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis toetavad nende kõlblist arengut, vastutustundlikku eetilist elamisostkust ning maailmavaate kujunemist.

I kooliaste: tavad, lood ja väärtused (soovitavalt 2. klassis);

II kooliaste: väärtused ja valikud (soovitavalt 5.–6. klassis);

III kooliaste: üks maailm, erinevad usundid (soovitavalt 9. klassis).

I kooliastme teemade valik võimaldab lapsel mõtestada oma minapilti, kogeda turvatunnet, areneda kõlbliselt. Teemade ringi laienedes tutvub õppija lugudega, mis aitavad kaasa sotsiaalsete pädevuste kujunemisele. Selles kooliastmes õpitakse valitud lugude kaudu mõistma ennast, oma väärtusvalikuid, emotsioone ning omandatakse oskus neid suunata. Aastaringi kesksete rahvakalendri pühade religioosse tausta ning tähistamise tavade kaudu õpib laps tundma traditsioone ja kultuurilist järjepidevust ning mõtestama oma rolli selles. Õpilased õpivad end väljendama, esitama asjakohaseid küsimusi, oma vastuseid põhjendama, järeldusi tegema ning respektierima erinevaid seisukohti. Õppijad osalevad mitmekesisel ja interaktiivsel õppetegevustes, mis võimaldab neil õpitud siduda nende elukogemusega: eakohased jutustused, vestlused, probleemülesanded. Õpilased arendavad lugemis-, kirjutamis- ja tekstimõistmisostkuseid, aga ka kuulamis-, vaatlemis- ja keskendumisostkuseid. Õpilased mõtestavad teemasid käelise tegevuse, liikumismängude, muusika, rollimängude, loovkirjutamise jm loova eneseväljenduse kaudu. Koduloolise materjaliga tutvutakse õppekäikudel.

II kooliastmes õpitakse peamiselt aktiiv- ja probleemõppe kaudu. Võimaluse korral planeerivad ja korraldavad õpilased ise sotsiaalprojekti. I kooliastme õppetegevustele lisanduvad arutelud, rohkem pööratakse tähelepanu küsimuste esitamise oskuse arendamisele, hinnangute andmisele ja nende põhjendamisele. Probleemülesannete, rollimängude ja moraalsete dilemma analüüsiga arendavad õppijad probleemide märkamise oskust, kuulamisostkust, koostööostkusi ning teiste arvestamist. Õpilased peaksid kogema, et nende mõttekäike püütakse mõista ja nende autonoomsust toetatakse. Õpilased tutvuvad klassikaliste voorustega, analüüsides nende tähendust ja relevanttsust kaasaja ja nende elu kontekstis. Eetika kursus võimaldab õppijatel tutvuda:

1) erinevatest religioossetest traditsioonidest pärit lugudega;

2) lugudega konkreetsetest inimestest, kes on oma elu ja tööga järginud olulisi eetilisi printsiipe ning võiksid olla noorele inimesele eeskujuks;

3) näidetega tänapäevaste liikumiste ja organisatsioonide kohta, mis väärtustavad oma tegevuses humanistlikke eetilisi printsiipe, nõrgemate märkamist ja aitamist.

III kooliastmel õpivad õpilased lähemalt tundma vähemalt viit usundit, nende seas tutvutakse eesti rahvausundi ja kristlusega kui Eesti kultuurilugu enim mõjutanud usunditega. Erinevate usunditega tutvutakse õppesisus kirjeldatud aspektide kaudu, keskendudes vastava usundi jaoks olulisematele tahkudele. III kooliastmel lisanduvad varem kirjeldatud õppetegevustele, mida eakohastatult sobib kasutada ka vanemate õpilastega, mitmed uued võimalused, nagu valikuline tutvumine religioossete alustekstidega ja religioosse teksti analüüs, mis aitab taibata religioosse keele eripära ning arendada metafoorse keele mõistmist. Erinevate usundite ja maailmavaadetega tutvumise kaudu õpitakse neid võrdlema ning nägema religiooni ja kultuuri seoseid. Tähtis on kujundada avatud ja lugupidav hoiak erinevatesse kultuuridesse. Projektõppe võimalused, lühireferaatide koostamine, teabe hankimine teatmeteostest ja internetist ning leitud materjalide kriitiline hindamine arendavad iseseisva õppimise oskust. III kooliastmes arendavad õpilased oma arutlusostkusi ning õpivad oma seisukohti faktidele ja loogilistele arutluskäikudele toetudes põhjendama. Usundite puhul õpitakse tundma ka nende sisemist

mitmekesisust tavade, kommete ja religiooni väljendumisel inimeste igapäevaelus, samuti leidma lihtsamaid seoseid religioonide väljendusvormide ja nende õpetuste vahel.

1.3. Võimalusi lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Usundiõpetuse kaudu toetatakse õppekava alusväärtuseid, üldpädevuste arengut, käsitletakse läbivaid teemasid ning kasutatakse valdkonnaülese lõimingu võimalusi vastavalt kooli eripärale ja kooli õppekavas sätestatule. Usundiõpetus pakub mitmeid lõimingu võimalusi ajaloo, ühiskonnaõpetuse, inimeseõpetuse, kirjanduse, kunsti ja loodusainetega. Õpilased seostavad usundiõpetuses õpitavat oma varasemate teadmiste ja kogemustega; tutvuvad kodukoha ja sealsete religiooniga seotud kultuuriväärtustega ning loovad seoseid oma küsimuste ja probleemidega. Lõimingu võimalused kirjeldatakse kooli õppekavas.

1.4. Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) kasutatakse nüüdisaegseid e-õppekeskkondi ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: erinevate usundite pühapaigad, kalmistud, muuseumid, näitused, arvutiklass;
- 7) kasutatakse õppijakeskseid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistöo koostamine.

1.5. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja kooli õppekavas sätestatust. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata, nende kohta antakse õpilasele tagasisidet. Hinnata saab arutluskäigu loogilisust, veenvust, argumenteeritust. Õpilane peab olema hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on oluline roll. Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad analüüsida rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Hindamine peab väärtustama lahenduste erinevusi ja õpilaste isikupära.

Hindamine on vahend õpilase arengu toetamiseks. Hindamismeetodeid valides arvestatakse õpilaste vanust, nende individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega, toetades õpilase arengut. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

1.6. Õppekeskkonna kujundamise põhimõtted

Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond põhineb lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel. Kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ja isikupära. Erinevaid maailmamõistmise viise käsitledes julgustatakse empaatilist suhtumist ning vastastikust lugupidamist. Usundiõpetust korraldades ja õpetades

peab austama õpilaste koduseid tõekspidamisi ning nendega arvestama. Õpetajad loovad klassiruumis ja õppekäikudel õpilastele võimaluse näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega. Soovitatav on kaasata õpilasi usundiõpetuse ainesisu valikutesse. Märatakse ja ennetatakse õpilaste omavahelist kiusamist ja vägivalda.

Kool korraldab:

- 1) valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöökaks ja ümarlauavestluseks mööblit ümber paigutada;
- 2) arvutit ning internetiühendust vajavate tööde tegemise klassis, kus on vähemalt üks arvuti kahe õpilase kohta.

Kool võimaldab ainekava eesmärke toetavaid esitlusvahendeid ning õppe sidumiseks igapäevaeluga korraldada vähemalt kord kursuse jooksul õppekäigu.

2. Ainekavad

2.1. Õpitulemused ja õppesisu I kooliastmes

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) nimetab tähtsamaid rahvakalendri pühi ja selgitab nende usundilist tähendust ning kirjeldab levinumaid tähistamise traditsioone; teab oma pere traditsioone ja oskab neid teistele tutvustada;
- 2) toob näiteid religiooniga seotud esemete, tekstide, toimingute, sündmuste ja paikade kohta; toob näiteid erinevatest religioossetest traditsioonidest pärit lugude kohta;
- 3) kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid;
- 4) selgitab oma sõnadega mõningaid õpitud väärtusi, tuues näiteid oma elust või käsitletud lugudest;
- 5) toob näiteid, mille poolest on tema eriline ning väljendab seda nii sõnaliselt kui ka loominguga kaudu;
- 6) mõistab, et on oluline oma eksimust tunnistada; oskab paluda vabandust; mõistab, et andestada on oluline;
- 7) tunneb nn kuldset reeglit ja selgitab selle järgimise olulisust, märkab kaaslaste vajadusi, püüab käituda kaaslasti arvestavalt ning oskab anda hinnangut oma tegevusele.

Pühad ja traditsioonid

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) nimetab tähtsamaid rahvakalendri pühi ja selgitab nende usundilist tähendust;
- 2) kirjeldab nende pühade levinumaid tähistamise traditsioone;
- 3) teab oma pere traditsioone ja oskab neid teistele tutvustada.

Õppesisu

Peretraditsioonid, pühade tähistamine pereringis. Hingedaeg. Jõulud. Ülestõusmispühad/kevadpühad. Nelipühad/suvistepühad. Jaanipäev.

Valitud lugusid erinevatest religioossetest traditsioonidest

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) toob näiteid religiooniga seotud esemete, sümbolite, alustekstide, usupraktikate ja paikade kohta, seostab neid võimaluse korral kohalikus piirkonnas esindatud usunditega;
- 2) toob näiteid erinevatest religioossetest traditsioonidest pärit lugude kohta, sõnastab õpitud lugude moraalse sõnumi;
- 3) kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid;
- 4) otsib lihtsat teavet erinevatest allikatest, väljendades oma arvamust ja esitades küsimusi.

Õppesisu

Suuline ja kirjalik pärimus. Valitud lugusid hinduismist, budismist, judaismist, kristlusest ja islamist (loomislood, lood olulistest inimestest, jumalatest ja kangelastest). Religioonid ja

pühapaigad kohalikus piirkonnas, religiooni avaldumine kultuuriloos. Mõned näited kristluse, judaismi, islami sümbolitest, rituaalidest ja pühapaikadest, mis on seotud õpitud lugudega.

Koos elamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) mõistab, et usuvabadus on oluline inimõigus; kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused; oskab koguda õpetaja juhendamisel teavet lihtsate intervjuude, vaatluste ja küsitluste kaudu ning teha oma tulemustest lihtsaid kokkuvõtteid;
- 2) selgitab igapäevaelus kehtivaid norme ja reegleid ning toob näiteid, miks neid vaja on; kirjeldab oma sõnadega mõningaid õpitud väärtusi (nt mis on hea ja kuri, ausus, õiglus, usaldus, tänulikkus), tuues näiteid oma elust või käsitletud lugudest;
- 3) tunneb kuldset reeglit ja selgitab selle järgimise olulisust, märkab kaaslaste vajadusi, püüab käituda kaaslasti arvestavalt ning oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- 4) toob näiteid, mille poolest on tema eriline ning väljendab seda nii sõnaliselt kui ka loominguga kaudu; toob näiteid lugudest, mis räägivad elu pühadusest;
- 5) mõistab, et on tähtis oma eksimust tunnista; oskab paluda vabandust; mõistab, et andestada on oluline.

Õppesisu

Põhilised õigused, usuvabadus. Normid ja reeglid õpilase elukeskkonnas ja usundites. Südametunnistus. Kuldne reegel. Olulised väärtused lapse elus ja maailmareligioonides: hea ja kuri, õiglus, tõde ja vale, sõprus ja hoolimine, hirm ja turvalisus, tänulikkus, usaldus ja lootus. Maailm meie ümber: inimväärikuse, elu pühaduse, ligimesearmastuse ja loodushoiu motiivid valitud usundite jutustustes. Andekspalumine ja andeksandmine.

2.2. Õpitulemused ja õppesisu II kooliastmes

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb nn kuldset reeglit ning suuremates maailmareligioonides sõnastatud tähtsamaid eetilisi printsiipe (austa elu, teist inimest ja omandit, ära tunnista valet); toob näiteid nende toimimise kohta;
- 2) nimetab käsitletud voorusi ning oskab neid lahti mõtestada, tuues näiteid vooruste avaldumise kohta inimeste käitumises;
- 3) toob näiteid väärtuste ja moraalnormide rolli kohta üksikainimese elus ning ühiskonnas; selgitab näiteid tuues, kuidas mõjutab religioon või sekulaarne maailmavaade inimeste väärtusi, valikuid ja otsuseid;
- 4) nimetab enda jaoks olulisi väärtusi ja kirjeldab õpitu valguses, kuidas need tema toimimist kujundavad ning valikuid mõjutavad;
- 5) suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse, tunneb igapäevases elus ära mõningaid maailmavaatelistel erinevustel põhinevaid diskrimineerimise juhtumeid; pakub välja konstruktiivseid toimimisvõimalusi, et lahendada lihtsamaid väärtuskonflikte.

Eetika alused (usundites ja enda elus)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) toob näiteid väärtuste ja moraalnormide rolli kohta üksikainimese elus ning ühiskonnas;
- 2) selgitab näiteid tuues, kuidas mõjutab religioon või sekulaarne maailmavaade inimeste väärtusi, valikuid ja otsuseid;
- 3) tunneb nn kuldset reeglit ja suuremates maailmausundites sõnastatud olulisemaid eetilisi printsiipe (austa elu, teist inimest ja omandit, ära tunnista valet); toob näiteid nende toimimise kohta;
- 4) nimetab käsitletud voorusi (õiglus, vaprus, enesedistsipliin (möödukus), (elu)tarkus ning usk,

lootus ja armastus) ning oskab neid lahti mõtestada, tuues näiteid vooruste avaldumise kohta inimeste käitumises;

5) suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse ning tunneb igapäevaelus ära mõningaid maailmavaatelistel erinevustel põhinevaid diskrimineerimise juhtumeid.

Õppesisu

Usundite ja maailmavaadete roll inimeste identiteedis ja elustiili valikutes. Arusaam heast ja kurjast, inimese elu eesmärgist, vabadusest ja vastutusest kristluses, islamis, judaismis, hinduismis ja budismis. Kirjutatud ja kirjutamata reeglid ja seadused. Vastused küsimusele, mis on õnn, mis on õige ja hea. Kuldne reegel. Põhilisi eetiliste valikute printsiipe maailmausundites: austa elu, teist inimest ja omandit, ära tunnista valet. Kardinaalvoorused: õiglus, vaprus, enesedistsipliin (mõõdukus), (elu)tarkus, usk, lootus, armastus. Inimõigused.

Väärtused, mina ja teised inimesed (usundites ja enda elus)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) nimetab enda jaoks olulisi väärtusi ja kirjeldab õpitu valguses, kuidas need tema toimimist kujundavad ning valikuid mõjutavad; kasutab õpitud eetikamõisteid konteksti arvestavalt ja asjakohaselt;
- 2) suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse;
- 3) pakub konstruktiivseid toimimisvõimalusi, et lahendada lihtsamaid väärtuskonflikte.

Õppesisu

Autoriteetid ja väärtuste hierarhia. Inimeste tõekspidamiste sarnasused ja erinevused, väärikus. Iseendaks jäämise raskused. Üksi ja koos. Sallivus ja lugupidamine – suhtumine teistsuguste vaadetega inimestesse ning teistesse usunditesse. Eelarvamused ja diskrimineerimine.

Eetika keskseid küsimusi (usundites ja enda elus)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) toob näiteid väärtuste ja moraalinormide rolli kohta üksikinimese elus ning ühiskonnas;
- 2) selgitab näiteid tuues, kuidas mõjutab religioon või sekulaarne maailmavaade inimeste väärtusi, valikuid ja otsuseid; suhtub lugupidavalt erinevate maailmavaateliste tõekspidamistega inimestesse; otsib teavet usundite eetiliste seisukohtade kohta ja hindab allikate sobivust;
- 3) nimetab enda jaoks olulisi väärtusi ning kirjeldab õpitu valguses, kuidas need tema toimimist kujundavad ja valikuid mõjutavad;
- 4) mõistab andestuse olulisust ning oskab andeks paluda.

Õppesisu

Suhtumine loodusesse. Armastus ja sõprus, ustavus. Õigus ja õiglus. Tähelepanelikkus ja hoolivus nõrgemate suhtes. Solidaarsus ja heategevus. Sõna jõud: töötused, sõnapidamine, ausus, silmakirjalikkus. Andekspalumine ja andestamine, leppimine.

2.3. Õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) oskab usundeid klassifitseerida ja nimetada maailma erinevates osades enam levinud usundeid; teab Eestis levinud suuremaid usundeid, eristab suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi;
- 2) kirjeldab olulisemaid eesti rahvausundi põhijooni ning toob näiteid selle avaldumisest tänapäeval; selgitab käsitletud usundite õpetuse ja eetika põhiseisukohti ning tunneb nende usundite teket, tähtsamaid suurkujusid, usulisi rituaale ja nende väljendumist kultuuris; leiab seoseid usu väljendumisvormide ja vastava usundi põhiideede vahel; kirjeldab olulisemaid

kristlikke pühi ning toob näiteid kristluse tähendusest Eesti kultuurile ja ühiskonnale nii ajaloos kui ka kaasajal;

3) võrdleb erinevaid religioone, analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese ning ühiskonna elus nii positiivsete kui ka probleemsete ilmingutena;

4) analüüsib religioossete konfliktide põhjusi; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise; pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ning koostööks;

5) sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisti tõekspidamisi käsitletud usundite ja maailmavaadete valguses;

6) otsib teavet usundite kohta ja hindab allikate sobivust.

Sissejuhatavad probleemid

Õpitulemused

Õpilane:

1) klassifitseerib usundeid ja nimetab maailma erinevates osades enam levinud usundeid;

2) nimetab suuremaid Eestis levinud usundeid, eristab suuremaid konfessioone ning usulisi rühmitusi;

3) analüüsib religioossete konfliktide põhjusi;

4) tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise;

5) pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ning koostööks.

Õppesisu

Millesse inimesed usuvad ning kuidas avaldub usk inimeste elus?

Mis on religioon? Usundite ja maailmavaadete mitmekesisus. Ülevaade usundite levikust maailmas (levikugeograafia ja statistika). Miks on vaja usundeid tunda?

Maailma seletamise erinevad võimalused. Religioon ja teadus. Usundite vahelised suhted.

Tutvumine erinevate usunditega

Õpitulemused

Õpilane:

1) kirjeldab olulisemaid eesti rahvausundi põhijooni ning toob näiteid selle avaldumisest tänapäeval;

2) selgitab käsitletud usundite õpetuse ja eetika põhiseisukohti ning tunneb nende usundite teket, tähtsamaid suurkujusid, usulisi rituaale ja religiooni väljendumist kultuuris;

3) leiab seoseid usu väljendumisvormide ja vastava usundi põhiideede vahel;

4) võrdleb erinevaid usundeid, analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese ning ühiskonna elus nii positiivsete kui ka probleemsete ilmingutena;

5) kirjeldab olulisemaid kristlikke pühi ning toob näiteid kristluse tähendusest Eesti kultuurile ja ühiskonnale nii ajaloos kui ka kaasajal;

6) sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisti tõekspidamisi käsitletud usundite ja maailmavaadete valguses;

7) oskab otsida teavet usundite kohta ja hinnata allikate sobivust.

Õppesisu

Sümbolid. Rajajad ning mõned kesksed tegelased. Pühad tekstid.

Maailma alguse lood. Inimese suhe loodusega. Inimesekäsitus.

Olulisemad pühad ja rituaalid. Pühapaigad. Eetika. Religiooni väljendumine kultuuris.